

Sygn. VUa 30/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2016 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Beata Łapińska (spr.)

Sędziowie: SSO Magdalena Marczyńska

SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st.sekr.sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku A. A.

przeciwko (...) Zespołowi do spraw Orzekania o Niepełnosprawności

w Województwie (...) w Ł.

o ustalenie stopnia niepełnosprawności

na skutek apelacji wnioskodawcy A. A. od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 czerwca 2016r. sygn. IV U 70/16

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Tryb. do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. V Ua 30/16

UZASADNIENIE

Orzeczeniem z dnia 16 września 2015 roku o sygn. (...) Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w P.. rozstrzygnął, że A. A. jest niepełnosprawny w stopniu lekkim. Niepełnosprawność określono na czas do 30 września 2018 r.

Dnia 1 października 2015 r. wnioskodawca wniósł odwołanie od powyższego orzeczenia, wnosząc o uchylenie decyzji w całości i zmianę stopnia niepełnosprawności na co najmniej umiarkowany.

W wyniku odwołania (...) Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...), orzeczeniem z dnia 7 stycznia 2016 r. sygn. (...), utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Dnia 20 lutego 2016 roku wnioskodawca złożył odwołanie do Sądu Rejonowego od orzeczenia z dnia 7 stycznia 2016 roku wskazując na nieodwracalny charakter naruszenia sprawności i wnosząc o orzeczenie niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym na stałe.

Do powyższego odwołania ustosunkował się (...) Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w województwie (...) wskazując, że A. A. jest zdolny do pracy na otwartym rynku pracy z uwzględnieniem przeciwwskazań, czyli zgodnie z psychofizycznymi możliwościami, w związku z tym spełnia przesłanki zawarte w definicji lekkiego stopnia niepełnosprawności. W związku z powyższym wniósł on o oddalenie odwołania w całości.

Wyrokiem z dnia 15 czerwca 2016 roku sygn. IV U 70/16 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego :

A. A. urodził się (...) Aktualnie mieszka w K., jest studentem na wydziale (...) Uniwersytetu (...)

Powód cierpi na cukrzycę typu 2, obecnie w okresie leczenia insuliną bez powikłań narządowych oraz otyłość z zaburzeniami lipidowymi. Z powodu tego schorzenia winien być zaliczony do lekkiego stopnia niepełnosprawności

U powoda zdiagnozowano również zespół (...). Dlatego był leczony neurologicznie, miał też wiele konsultacji z tej dziedziny medycyny. A zespół (...) to malformacja A.-C. (A.). Polega ona na przemieszczeniu struktur tyłomózgowia do kanału kręgowego. Rozróżnia się 4 typy, z których typ I jest najlżejszy, a typ IV najcięższy. Typ I rozpoznawany jest w wieku młodzieńczym, może nie powodować żadnych objawów, nie występują wady w zakresie układu nerwowego.

Objawy, jakie występują są wynikiem ucisku w tylnej jamie czaszkowej struktur nerwowych. A są nimi, zawroty, bóle głowy czy tym podobne. Sposobem leczenia A. jest co do zasady operacja, jednak nie jest zalecana w sytuacjach nikłych objawów w typie I.

Sąd Rejonowy ustalił stan faktyczny w przedmiotowej sprawie na podstawie dokumentacji w postaci: opinii biegłej G. C..

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za nieuzasadnione.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy uznał, że opinia biegłej diabetolog jest prawidłowa, gdyż we właściwy sposób określa stan zdrowia wnioskodawcy. Biegła wskazała w opinii zarówno stan zaawansowania cukrzycy, jak i dalsze rokowania w rozwoju choroby. Podała też utrudnienia, jakie przewlekłe schorzenie powoduje w życiu codziennym.

Wedle Sądu wnioski zawarte w opinii są właściwe, zgodne z pozostałymi okolicznościami sprawy. Za niesporne Sąd uznał, że powód aktualnie studiuje, mieszka z dala od rodziny i jest w pełni samodzielny.

Sąd wskazał, że stan zdrowia powoda nie jest takim, w którym wymaga on zintensyfikowanej opieki medycznej. Twierdzenie to oparł na dokumentacji medycznej z której wynika, że powód na blisko rok zaprzestał leczenia cukrzycy, a w okresach gdy poddawał się zaleceniom lekarzy przyjmował lekarstwa nieregularnie.

Sąd podniósł, iż powód wnioskował o dowody z opinii biegłych neurologa i psychiatry. Sąd I instancji zwraca również uwagę na twierdzenie A. A., w którym wskazuje on, że leczenie neurologiczne polegające na przepisywaniu kolejnych dawek lekarstw przy kolejnych wizytach nie było odpowiednie, zniechęciło go do lekarzy tej specjalności. Odwołujący stwierdza również, że ma problemy związane z nastrojem, koncentracją i zaangażowaniem, jednak nie zdecydował się na wizytę u lekarza tej specjalności.

Sąd Rejonowy uznał wnioski dowodowe za niezasadne. Sąd uzasadnił to twierdzenie wskazując, że zespół (...) został u powoda stwierdzony. Stwierdzono też, że jest to typ I tego schorzenia, a więc forma najłagodniejsza, nie wymagająca intensywnego leczenia i nie dająca zaburzeń w układzie nerwowym.

Sąd I instancji uznał również, że zbędna jest opinia biegłego psychiatry podnosząc, że powód nie leczy się u takiego specjalisty, sam nie uznał tego za niezbędne. Biegły dokonałby więc badania podstawowego i pierwszego powoda. Sąd Rejonowy podkreślił, że opinia biegłego służy z zasady do weryfikacji schorzeń zdiagnozowanych, a nie do ustalania nowych jednostek chorobowych.

Sąd I instancji wskazał, że niepełnosprawność i jej stopnie są zdefiniowane w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. Nr 127/11 poz. 721 ze zm.). Zostały one wskazane w art. 4 ww. ustawy i stanowią, że:

1. Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji;

2. Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych;

3. Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne;

4. Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokajanie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, za które uważa się przede wszystkim samoobsługę, poruszanie się i komunikację.

Sąd podkreślił, że z definicji stopni niepełnosprawności wynika, iż stan zdrowia nie jest jedyną i podstawową przesłanką dla ustalenia stopnia niepełnosprawności. Dla ustalenia danego stopnia niepełnosprawności konieczne jest ustalenie skutków, jakie w życiu codziennym, w kwestiach zawodowych i społecznych niesie za sobą dane schorzenie.

W związku z powyższym Sąd stwierdził, że nie ma podstaw do przyjęcia, iż powód wymaga jakiegokolwiek pomocy innych osób, czy to stałej czy to czasowej. Sąd argumentował powyższe stwierdzenie wskazując, że powód studiuje, mieszka sam w K.. Łączy studia z pracą dorywczą barmana. Nie została w związku z tym wykazana żadna okoliczność, która dałaby podstawę do przyjęcia że powód wymaga czasowej pomocy innych osób.

Konstatując Sąd I instancji uznał, że nie ma podstaw do przyjęcia, że spełnione zostały przesłanki z art. 4 ust. 2 ww. ustawy.

Na podstawie powyższych twierdzeń Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim uznał, że orzeczenie (...) jest prawidłowe, zgodne z ww. przepisami. A odwołanie od tego orzeczenia podlega oddaleniu (art. 47714§1 k.p.c.).

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżył wyrok zarzucając mu:

dopuszczenie jako dowodu opinii G. C., która zawiera niezupełne i niewystarczające uzasadnienie bez wezwania do jej uzupełnienia, a także oparcie sentencji wyroku na nieuzasadnionych tezach zawartych w powyższej opinii;

bezpodstawne oddalenie złożonego przez powoda w toku sprawy wniosku dowodowego o powołanie biegłego neurologa celem oceny stanu zdrowia

naruszenie prawa materialnego przez błędną interpretację art. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 127/11 poz. 721 z p. zm.), a co za tym idzie błędne zastosowanie powyższego przepisu w sprawie i wydanie wadliwego orzeczenia

brak pokrycia ustaleń Sądu pierwszej instancji w materiale dowodowym.

W oparciu o powyżej przedstawione zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i ustalenie umiarkowanego stopnia niepełnosprawności na stałe. Jeżeli, zważywszy na okoliczności sprawy, Sąd uzna, że ma ona charakter okresowy, proszę o orzeczenie stopnia umiarkowanego na czas nie krótszy niż pięć lat. Alternatywnie powód wniósł o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna i czyni skutek w postaci uchylenia zaskarżonego wyroku, gdyż Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Pojęcie „istoty sprawy”, w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., dotyczy jej aspektu materialnego, a nierozpoznanie istoty zachodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu nie odnosi się do tego co było przedmiotem sprawy, a więc gdy sąd zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania lub też zarzutów merytorycznych strony i w swym rozstrzygnięciu nie odniósł się do tego, co jest rzeczywistym przedmiotem sporu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002r., IV KKN 1298/00, LEX nr 80271).

Przedmiot rozpoznania w niniejszej sprawie zakreślała zaskarżona decyzja Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w województwie (...) w Ł. z dnia 7 stycznia 2016 r. dotycząca ustalenia stopnia niepełnosprawności wnioskodawcy. Mocą tej decyzji A. A. został zaliczony lekkiego stopnia niepełnosprawności do 30 września 2018 r. z symbolami niepełnosprawności (...), (...), (...).

Powyższe symbole wskazują na medyczne schorzenia, które legły u podstaw zaskarżonego orzeczenia.

Symbol (...) to schorzenia inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego.

Symbol (...) to choroby neurologiczne, zaś symbol (...) to choroby układu oddechowego i krążenia.

W odpowiedzi na odwołanie sam (...) Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w województwie (...) wskazał, iż skarżący w ramach symboli (...) i (...) cierpi na cukrzycę typu 2 przewlekle niewyrównaną metabolicznie, leczona metodą wielokrotnych wstrzyknięć insuliny, otyłość, nadciśnienie tętnicze z rokowaniami niepewnymi. Nadto u wnioskodawcy rozpoznano migrenowe bóle głowy z utratą przytomności w wywiadzie, zawroty głowy naczyniopochodne rokujące poprawę (symbol (...)).

Ustalenie stopnia niepełnosprawności wymaga wiadomości specjalnych, a zatem okoliczności tych można dowodzić tylko przez dowód z opinii biegłych lekarzy (art. 278 KPC).

W przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy dopuścił jedynie dowód z opinii biegłego diabetologa, który w opinii z dnia 4 maja 2016 r zaliczył skarżącego do lekkiego stopnia niepełnosprawności. Przedmiotowa opinia została zakwestionowana przez A. A. (vide: pismo k. 26 akt), w którym zgłosił on określone merytoryczne zarzuty do opinii wnosząc nadto o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego neurologa oraz psychiatry. Zarzuty zawarte w tymże piśmie odnoszą się do błędnej oceny stanu zdrowia poprzez m.in. nie doniesienie się przez biegłą diabetolog do opisu badania rezonansem magnetycznym jak też nieuwzględnienia kwestii synergii zaburzeń metabolicznych ze schorzeniem neurologicznym i tego jak owa sytuacja może oddziaływać na stan psychiczny skarżącego.

Tymczasem Sąd Rejonowy naruszając przepisy art. 217 KPC w zw. z art. 227 KPC i 278 KPC sam arbitralnie ustalił, że skarżący nie spełnia wymogu zaliczenia do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności bez potrzeby zbadania wnioskodawcy przez biegłych neurologa i psychiatry i kompletnie pomijając zarzuty do opinii diabetologa zgłoszone przez wnioskodawcę. Takie ustalenia Sądu Rejonowego bez dopuszczenia na te istotne dla sprawy okoliczności

wymagające wiadomości specjalnych dowodu z opinii biegłych lekarzy należy uznać za dowolne i nie mieszczące się w granicach swobodnej oceny dowodów określonej treścią art. 233 KPC.

W sprawach wymagających wiadomości specjalnych Sąd nie może zastępować biegłych opierając się wyłącznie na własnym przeświadczeniu, oderwanym od specjalistycznej wiedzy medycznej. Sąd może jedynie po przeprowadzeniu dowodu z opinii biegłego dokonać jej oceny, przy zastosowaniu art. 233 § 1 KPC, na podstawie właściwych dla jej przedmiotu kryteriów zgodności z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego, podstaw teoretycznych opinii, a także sposobu motywowania oraz stopnia stanowczości wyrażonych w niej wniosków (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 listopada 2000 roku, sygn. I CKN 1170/98 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 roku, sygn. IV CKN 1383/00).

Przy czym nawet opinia biegłego, która sądu nie przekonała, nie może być weryfikowana, a zwłaszcza dyskwalifikowana, bez posłużenia się wiedzą specjalistyczną. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 1949 r., WaC 167/49, Nowe Prawo 1951 nr 2, s. 62, wyroki Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 lutego 1949 r., TR 123/48, niepublikowany i z dnia 23 grudnia 1958 r., I TR 1071/57, Praca i Zabezpieczenie Społeczne 1969 nr 11 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 1972 r., III CRN 341/72, z dnia 23 maja 1986 r., IV CR 116/86, i z dnia 19 grudnia 1990 r., I PR 148/90, OSP 1991 nr 11-12, poz. 300).

Rozpoznanie przez Sąd Rejonowy sprawy wymagającej wiadomości specjalnych, bez przeprowadzenia dowodu z uzupełniającej opinii diabetologa, jak też dopuszczenia dowodu z opinii biegłych lekarzy neurologa i psychiatry, doprowadziły do nierozpoznania istoty sprawy. Sąd Rejonowy nie rozpoznał, bowiem materialnej podstawy żądania tj. nie ustalił czy skarżący spełnia kryteria pozwalające na zaliczenie go do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.

Niezrozumiały dla Sądu Okręgowego jest w tej sytuacji pogląd Sądu I instancji, iż skoro skarżący jest zniechęcony do sposobu leczenia neurologicznego przemawia za oddaleniem wniosku o zbadanie go przez neurologa i psychiatrę. Tego rodzaju logika rozumowania oznaczałaby, iż jeśli osoba chora rezygnuje z różnych przyczyn z leczenia staje się tym samym zdolna do pracy, a takie wnioski byłyby zupełnie nieuprawnione.

Treść art. 386 § 4 k.p.c. wskazuje na powinność sądu drugiej instancji uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji w sytuacjach w przepisie tym określonych, jednak użyte we wskazanej normie pojęcie "możliwości" uchylenia wyroku nie uprawnia sądu drugiej instancji do całkowitej swobody decyzji. Trzeba też mieć na uwadze, że chociaż w myśl art. 382 k.p.c. postępowanie apelacyjne ma charakter merytoryczny i w tym znaczeniu jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przed sądem pierwszej instancji, to w procesie kierować się należy również wymogiem instancyjności, o której traktuje art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Oznacza to, że sąd drugiej instancji nie może zastępować własnym orzeczeniem orzeczenia sądu pierwszej instancji, gdyż mogłoby to doprowadzać do sytuacji, w których sąd odwoławczy orzekałby jako jedna i ostateczna instancja (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lipca 2007r., III UK 20/07, OSNP 2008/17-18/264).

Mając powyższe na względzie i dochodząc do przekonania, że Sąd Rejonowy nie dokonał w sprawie niezbędnych ustaleń co do przedmiotu sporu i nie objął rozstrzygnięciem materialnej podstawy żądania, a zatem nie rozpoznał istoty sprawy, Sąd Okręgowy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 KPC.

Nie przesądzając zatem trafności rozstrzygnięcia ponownie rozpoznając sprawę Sąd pierwszej instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe w kierunku wynikającym z powyższych rozważań, a więc dopuści dowód z opinii biegłego lekarza, diabetologa (opinia uzupełniająca lub kolejna), neurologa i psychiatry oraz rozważy dopuszczenie innych dowodów zgłoszonych przez strony, celem ustalenia czy skarżący spełnia przesłanki do zaliczenia go do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności.